

Mortenstua daghjem og skole på Symra

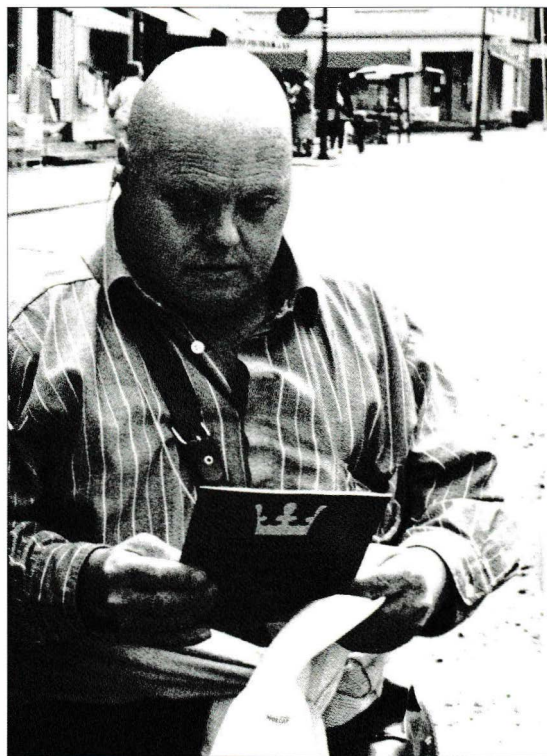
Av Kjell-Harry Olausen

På 1960-tallet, rettere sagt i 1968, kom det opp diskusjon i foreningen Lions Club Mysen om behovet for å etablere et kombinert tilbud for daghjem og skole for barn og unge med spesielle behov. Downs syndrom var et aktuelt tema som gjenspeilte dette behovet. På den tiden ble dette handicapet omtalt som «å være mongoloid», et uttrykk som i dag heldigvis er forsvunnet fra vokubular og dagligtale. På den tiden var *Erik Aarsund* leder i foreningen. Han var pedagog og kjente behovet fra egen yrkeserfaring.

Downs syndrom er bare et begrep på barn og unge som er litt annerledes, men som i dag bidrar til mye positivt i samfunnet, noe TV-serien «Tangerudbakken borettslag» har bidratt til. I serien kommer denne gruppen frem i lyset på en byggende måte.

Tidligere ble denne gruppen ofte gjemt bort. Mange foreldre opplevde det som en slags skam å ha barn med dette syndromet. Disse barna fikk lite eller ingen skolegang, og hadde derfor liten kontakt med andre barn – og med omverdenen for øvrig. Dette bidro ikke til å utvikle barna slik at man kunne foredle de kvalitetene de hadde og det de kunne tilføre samfunnet.

Men utover på 1960- og 70-tallet endret holdningene seg gradvis. Enkelte engasjerte grupper i samfunnet begynte å diskutere hvordan man

Morten Arendt.

kunne integrere barn og unge med spesielle behov på en saksvarende måte. Noe av det viktigste var å utfordre skoleverket med tanke på å gi alle et utdanningstilbud. Frem til da måtte mange med nedsatt læreevne gå i vanlige klasser med de problemer og utfordringer dette ga for lærerne og i forhold til de andre elevene. Noen slet seg gjennom noen klassetrinn ved å gå hvert trinn flere ganger, og ble mobbet, eller «ertet» som det het den gangen, gjennom hele skoletiden. Dette medførte nok til enda mer isolasjon og vanskeligheter for den enkelte.

Spesialscole på Heggin

Etter hvert ble det opprettet en spesialscole med egne klasser for elever med lærevansker på Heggin skole. Dette var et fremskritt for mange, men det ble nok en sortering etter grad av handicap. Etter hvert ble det klart at man hadde et behov for et mer konkret læretilbud til de mest krevende elevene. Men som vanlig hadde kommunen, i dette tilfellet Eidsberg kommune, beskjedne ressurser til en slik etablering. Mange mente nok også at dette burde være et interkommunalt prosjekt, da flere av nabokommunene hadde samme utfordring. Men samtalen mellom kommunene gikk i stå.

Morten og familien Arendt

Men så tok situasjonen en uventet retning. Familien *Arendt*, som bodde på eiendommen Symra mellom Opsahlåsen og Kirkås, hadde en sønn som het *Morten*, og som var «mongoloid». Morten var for øvrig en velkjent person i Mysen og var godt likt av alle. Morten var med overalt, og mitt første møte med Morten var nok i 1965 da jeg som teknisk assistent hos kommuneingeniøren jobbet sammen med ingeniør *Othar Hansen* med utstikking av veier og tekniske anlegg i kommunens nye boligområde – Kirkås. Dette var jo i Morten sitt nærmeste nabolag.

Av en eller annen grunn kom Morten og møtte oss hver gang vi kom til anleggsområdet, han måtte vel føle at vi kom kanskje, og så ble han med på hele runden, både med utstikking og kontroll av entreprenører. Vi oppnevnte Morten til assisterende «anleggstekniker». Det var han umåtelig stolt av.

Tanken om et dagsenter ble født i Lions Club Mysen allerede i 1968, men dette prosjektet hadde en lang og trang «fødsel». Tanken var imidlertid fortsatt levende i foreningen videre utover på 1970-tallet, og etterfølgeren til Erik Aarsund, *Magne Skadsheim*, hadde nå kontakt med Mysen og Omegn Røde Kors ved Barnehjelpen, som var tent på ideen. Så i starten av 1970-årene tok saken fart, men man manglet fortsatt en aktuell tomt i Mysen-området som kunne egne seg til formålet.

Da kom familien Arendt på banen. *Einar* og *Ellen Sofie Arendt* tilbød kommunen gratis skoletomt på Symra, under forutsetning av at det her skulle etableres et skoletilbud for barn og unge med spesielle behov, selvfølgelig med tanke på Morten som hadde gått glipp av et slikt tilbud i sin oppvekst. Dette var en storstilt gave, men kommunen hadde fortsatt en økonomisk utfordring med å make å gjennomføre prosjektet.

Foreningsdugnad

Med utgangspunkt i at det offentlige ikke hadde midler til å bygge et slikt tilbud, tok humanitære organisasjoner som Lions Club Mysen og Røde Kors Barnehjelpen økonomiske grep.

Etter at familien Arendt ved Sofie og Einar hadde gitt tomt vederlagsfritt, og foreningene hadde kommet på banen med et vesentlig beløp, ble det fremdrift i prosjektet.

Nå kom Eidsberg kommune på banen. Tomta som ble gitt fra familien Arendt var litt liten. Kommunen ga da en tilleggstomt fra sitt areal på Symra, slik at man til sammen fikk en tilfredsstillende tomt til formålet.

Prosjektet tar form

Eidsberg kommune fattet da vedtak om at skolen skulle bygges på Symra, og det ble oppnevnt en byggekomité. Denne besto av medlemmer fra Lions Club Mysen og MORK Barnehjelpen som bidragsytere til prosjektet: Magne Skadsheim (etter Erik Aarsund), Lars Hagen og Per Sigvart Narvestad fra Lions Club Mysen, Lise Beyer-Olsen, Brit Bauge og Haldis Eidval fra Barnehjelpen.

Arkitekt Johs. Løvfald ble engasjert til oppdraget, og da jeg på den tiden var ansatt hos Johs., fikk jeg oppgaven å forestå jobben med tegninger og beskrivelse, og senere som byggeleder. Det var en både spennende og utfordrende oppgave der utfordringer som ikke var tilstede ved vanlige skolebygg, måtte løses.

Men oppgaven ble løst, og byggearbeidene kom i gang i 1974 med

byggmester Erling Gromholt fra Ørje som hovedentreprenør. Med tanke på beliggenheten på Symra som var Morten sitt hjemsted og giver av tomta, «ansatte» jeg Morten som assisterende byggeleder. Morten og jeg var jo godt kjente fra før, så dette ble en naturlig fortsettelse på samarbeidet fra Kirkås. Morten var derfor med på alle byggemøter, noe han tydeligvis hadde stor glede av. Han formelig strålte da han satt ved forhandlingsbordet under byggemøtene, der han ble spurt om hva han mente underveis. Da var Morten synlig stolt. Han følte nok at han var en viktig person som ble lyttet til.

Innvielse i 1975

Bygget ble ferdig etter planen, og fredag 20. juni 1975 var det offisiell innvielse av skolen, selvfølgelig med hele familien Arendt tilstede og med

Mortentua.

Morten i spissen. Det var nok en stor dag for hele familien. I tillegg var det representanter fra offentlige instanser: *Johan Volden* fra Eidsberg kommune, fylkesordfører *Oddvar Olsen* og assisterende fylkeshussjef *Larsen*. Representanter fra Lions Club Mysen og MORK v/Barnehjelpen var selvfølgelig tilstede som hedersgjester. Skolens første bestyrer, *Arne Renstrøm*, var også på plass som seg hør og bør.

Wenche Foss

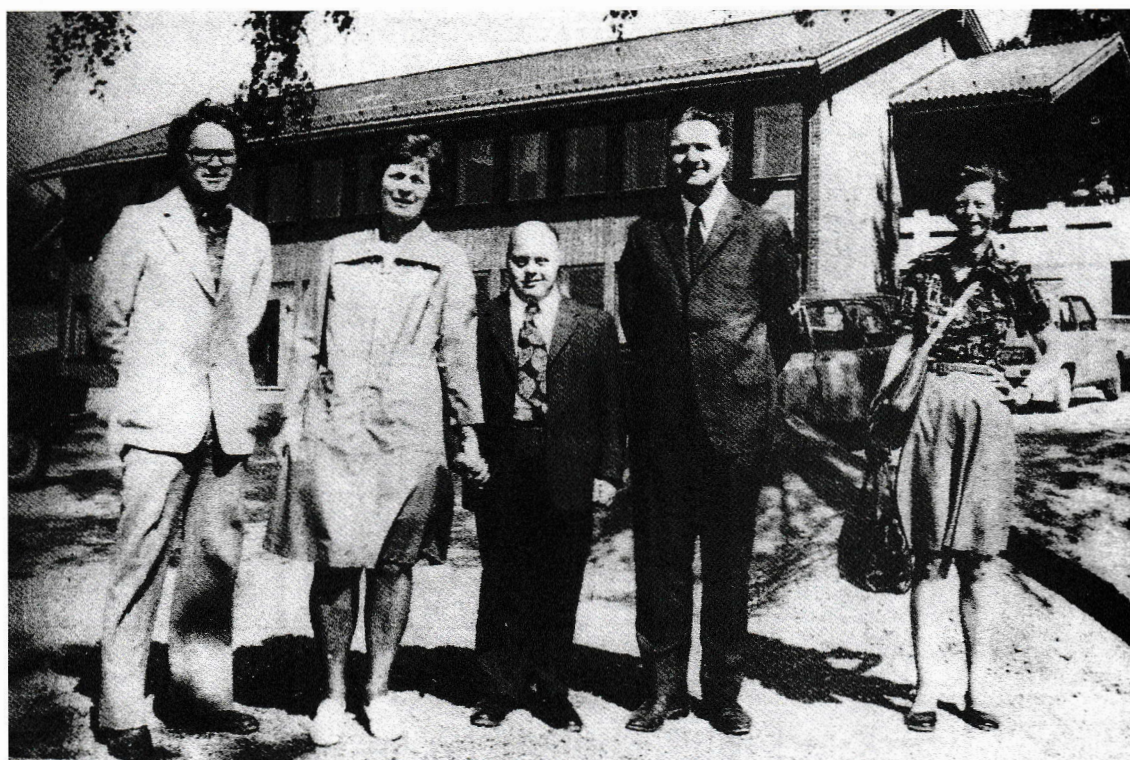
Det er verdt å nevne at *Wenche Foss* var tilstede denne dagen. Hun hadde et spesielt engasjement i saken da hun hadde en sønn som hadde downs og som hun kalte «Tommeliten». *Wenche* uttalte at dette skolebygget burde

være eksempel til etterfølgelse for alle andre kommuner, og hun berømmet foreningene som hadde muliggjort prosjektet.

Mortenstua

Hele prosjektet kostet etter endelig regnskap kr. 1 350 000. Beløpet inkluderte ikke tomt og dugnad, og kostnaden ble dekket gjennom bidrag og gaver fra lokale lag og foreninger som nevnt. Uten dette frivillige engasjementet ville nok ikke denne institusjonen blitt til.

Det nye skolebygget skulle selvfølgelig ha et navn. Det måtte selvfølgelig bli «Mortenstua» etter Morten som var opphavet til at skolen kom på plass. Så selv etter en vanskelig

Folk med sterk tilknytning til arbeidet med Mortenstua. Fra venstre Erik Aarsund – Lions Club, Lise Beyer-Olsen – Barnehjelpen, Morten Arendt, Magne Skadsheim – Lions Club og Rita Westerlund som er en felles venn av Barnehjelpen. Bilde og tekst fra Indre Smaalenenes Avis.

og lang oppstartsprosess, greide lokale foreninger som Lions Club og MORK v/ Barnehjelpen å få gjennomført prosjektet.

Interkommunalt skoletilbud

Mortenstua ble utvidet i to omganger da skoletilbudet senere ble et interkommunalt prosjekt med elever fra hele Indre Østfold: Mortenstua IKS med eget styre. Når vi i ettertid ser utviklingen av elever ved skolen, står det frem som tydelig at tilbudet var etterspurt og kom i grevens tid. Utbyggingene måtte til for å dekke det økende behovet.

Mortenstua under press

Underveis har det vært politiske utfordringer rundt tilbudet. For noen år tilbake ønsket Askim kommune å trekke seg ut av samarbeidet for å etablere et

tilbud i egen kommune. Utspillet ble imidlertid lagt på is.

Nå er det kommet nye utfordringer for skolens eksistens. Som del av Indre Østfold kommune, står vi i en situasjon med sentraliseringstendenser. Høsten 2020 leser vi at rådmannen i IØK fremmer forslag om nedlegging av skoler og institusjoner, noe som rammer tidligere Eidsberg kommune mest. Grendeskoler foreslås lagt ned, og institusjonen Mortenstua foreslås flyttet fra Mysen til Askim. Årsaken er foreløpig ukjent. Mortenstua som institusjon «sit i veggane» på Mysen. Selv om nåværende skolebygning må utbygges eller erstattes av et nytt bygg i samme område, hører Mortenstua til på Mysen. Det er vårt lokalsamfunn som formet Mortenstua og som har stått bak institusjonen gjennom 45 år. Den er vår, på hele Indre Østfolds vegne!

Lions Club med loppe- marked i Mysen lørdag

Det arbeides intenst for å samle midler til reisning av Mortenstua ved Kirkås, og baker Leif Andresen i aktivitetskomitéen forteller at de er aktive som aldri før. Blant annet selger de for tiden lodder i et gevinstløst lotteri.

— Denne saken har en så sterk good-will blant befolkningen at vi regner med at folk gjerne vil yte et lite beløp til dette for oss så viktige prosjektet, sier Andresen.

— Lørdag kommer vi med vårt årlige loppemarked i Festiviteten, og vi håper på riktig mange gjenstander fra publikum, slik at vi kan få mye å selge. Vi tar imot alle slags ting fra ovner og spisebord til pyntegjenstander. Det er bare å komme med det. Er det klær bør de selvfølgelig være hele og rene, og så pent brukt som mulig, men som sagt vi trenger alle de ting publikum kan unnvære, sier Andresen.

Lions Club Mysen arbeidet intenst for å samle midler til reisning av Mortenstua. Utklipp fra Sarpsborg Arbeiderblad 4. mai 1971.